

10 do desetega

»Alle wußten, daß in diesem Kampfe nicht nur das Schicksal der Heimat entschieden wurde, sondern, daß es ein Kampf um deutschen Boden, um deutsches Grenzland, daß es ein Kampf um Deutschland war... Immer dachte der Kärntner deutsch. Seine ganze Liebe, sein Hoffen und seine Sorge galten Deutschland. Durch die Jahre seit der Volksabstimmung gingen weiter Ruf und das Mahnen durch das ganze Land `Haltet die Wacht an Deutschlands südlichster Grenze! Bleibt stark und haltet durch, denn die Karawanken sind nicht Österreichs, sondern des deutschen Vaterlandes Grenzberge´.« (Alois Maier-Kaibitsch: Kärntens deutscher Kampf, Kärntner Grenzruf, 10. Oktober 1940, Sonderbeilage 20 Jahre Volksabstimmung)

Prispeli smo v leto 2020 in s tem do 100. obletnice koroškega plebiscita. Za to leto smo se vsi trije študentski klubi, Klub slovenskih študentk in študentov na Koroškem (KSSŠK), Klub slovenskih študentk in študentov na Dunaju (KSSŠD) in Klub slovenskih študentk in študentov v Gradcu (KSSŠG) odločili, da je končno dovolj te zlaganosti o izpolnjenih obljubah. Dovolj je tega, da se Koroška na eni strani hvali s svojo »napredno manjšinsko politiko«, na drugi strani pa zajamčene pravice že 100 let zanemarja. Ne bomo si metali peska v oči, da na Koroškem obstaja konsenz med dvojezično- in nemškogovorečimi, saj je edina stvar, ki smo jo vedno prejeli, bil le kompromis na naš račun. In ne bomo dovolili, da se nemškonacionalna in rasistična praznovanja zavije v nov papir, natisnjen z »dobrim sožitjem« in »dvojezično Koroško«.

Piše se leto 1920, leto po podpisu senžermenske pogodbe. Z izidom koroškega plebiscita (Cona A: 59% za Avstrijo, 41% za Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev), se je južna meja Republike Avstrije na novo določila. Vodilna propaganda je bila »republika ali monarhija«, napredek ali nazadovanje, ki pa je vsebovala tudi pomemben prizven: za bodočnost nemških tal na Koroškem. Izid volitev se je praznoval kot zmaga nad slovenstvom, nad nasprotnikom onstran in tostran meja. Boj »za svobodno in nerazdeljeno Koroško« se je v zgodovini zapisal kot prva jasna namera pridružitvi nemškemu Rajhu.

Temu primerno se je tudi praznoval. V prvih letih je praznovanje 10. oktobra organiziral KHD (Kärntner Heimatdienst), tudi znan pod imenom KHB (Kärntner Heimatbund). Za deseto obletnico, leta 1930, je organizacijo praznovanja 10. oktobra prevzel odbor, sestavljen iz članic in članov koroške deželne vlade. Ta dan je Avstrija skoraj v celoti praznovala s Koroško, saj so se prireditve udeležili najvišji predstavniki Avstrije. Takratna zvezna vlada je darovala določeno vsoto za nekdanjo Cono A, ki si jo je politika prilastila za svoje namene. Komentar predsednika Kärntner Heimatbunda (KHB), Vinzenza Schumyja, o porabi le-te:

»Die Ausgestaltung der Bildungsanstalten wäre geeignet, die Germanisierung in diesem Gebiete zu beschleunigen und alle Versuche, Minderheitenschulen zu errichten, von vornherein zunichte zu machen.« (Haas/Stuhlpfarrer: Österreich und seine Slowenen, Wien 1977)

Po priključitvi Avstrije k nemškemu Rajhu se je izpolnila dolgoletna želja nemškonacionalnih Korošcev in Korošic. 10. oktober je postal deželni praznik in tako imenovani duh Abwehrkampf je lahko končno v celoti zažarel v službi nacifašistične osvajaalne politike. Kakor je Alois Maier-Kaibitsch, kasneje eden glavnih, ki je bil pristojen za izseljevanje koroških Slovencev in koroških Slovencev, v svojem članku ob 20. obletnici plebiscita zapisal:

»Und Kärnten meldete auch als erstes Land im März 1938 die Übernahme der Macht. Als der Führer kam, gab es keinen glücklicheren und auch keinen stolzeren Gau.« (Alois Maier-Kaibitsch: Kärntens deutscher Kampf, Kärntner Grenzruf, 10. Oktober 1940, Sonderbeilage 20 Jahre Volksabstimmung)

Po prvem izseljevanju koroško-slovenskih družin aprila leta 1942, se je 10. oktober praznoval kot dan napredka za eliminacijo slovenske manjšine na Koroškem. V sklopu oktobrskih praznovanj sta bila ustanovljena Institut za Koroško deželno raziskovanje (Institut für Kärntner Landesforschung) in Koroška znanstvena družba (Kärntner Wissenschaftliche Gesellschaft) z namenom revizionirati zgodovino. Namen je bila sprememba zgodovine z »znanstvenimi« dokazi, da je bila Koroška že od nekdaj samo nemška oziroma germanska.

Po koncu druge svetovne vojne, v kateri so koroške Slovenke in koroški Slovenci pustili s svojim antifašističnim bojem velik pečat, od 1945-1947 ni bilo javnih praznovanj 10. oktobra, saj je v državi zmagala miselnost strpnosti nad nacionalsocializmom in njegovo zaničevalno politiko. 3. oktobra 1945 je prišlo do uveljavitve novega šolskega zakona, ki je na celotnem dvojezičnem območju predvidel dvojezični pouk za vse in ga je leta 1946 podprl deželni zbor. Četudi je do izvedbe tega prišlo le na določenem delu dvojezičnega območja, je bil to le majhen korak v smeri enakopravnosti. Država in dežela sta se koroškim Slovencev in koroškim Slovencev opravičili za nepravilna dejanja, a istočasno začeli s prikrievanjem delovanja proti slovenski manjšini na Koroškem v predvojnem času.

Po zahtevi deželnega glavarja Piescha, naj se 10. oktober odpravi kot deželni praznik, je prišlo do raznih diskusij. Vzrok za neuveljavitev ukinitve nam ni znan. Od leta 1948 dalje, se je na praznovanjih 10. oktobra protislovensko vzdušje nadaljevalo. Na dvojezičnem območju je prišlo do raznih bojkotov in protestnih akcij.

Leta 1955 se je s podpisom avstrijske državne pogodbe Avstrija osamosvojila in tako zajamčila ustavne pravice avstrijskih manjšin, med drugim tudi te koroških Slovencev in koroških Slovencev zapisane v 7. členu avstrijske državne pogodbe. Temu so zastopniki VdU-ja nasprotovali, vendar so v državno pogodbo privolili z navedenim razlogom:

»Unsere Vertreter haben schließlich für den Vertrag gestimmt, weil ihnen der Bundeskanzler im Bezug auf die Minderheitenschutz-Bestimmungen vergewissert hat, daß sich die Lage in Kärnten überhaupt nicht verändern wird.« (Neue Front, 8.10.1955. gl. tudi Lojze Ude, Naši razgledi, 8.10.1955,)

22. septembra 1958 je po pritisku nemškonacionalnih krogov na Koroškem prišlo do ukinitve obveznega dvojezičnega šolstva. 10. oktober se je ponovno praznoval z idejo »Der Kärntner spricht Deutsch!«, in po celovških ulicah se je zopet slišalo petje:

»Wir wollen weiter marschieren, wenn alles in Scherben fällt, denn heute gehört uns Deutschland und morgen die ganze Welt!«

Po ortstafelšturmu v sedemdesetih je Heimatdienst uspel z zahtevo po preštevanju manjšine, ki so jo olepšano imenovali »ljudsko štetje posebne vrsti«. Slovenska manjšina in solidarne sodržavljanke in sodržavljanji so uspešno bojkotirali štetje.

Tudi na naslednjih praznovanjih 10. oktobra so bili slovesni govorniki bivši člani NSDAP-ja. V zadnjih letih je skušala Koroška preobraziti praznovanje 10. oktobra v skupno praznovanje dobrega sožitja na Koroškem. Leta 2017 pa je dežela v svojo novo deželno ustavo jasno zapisala, da slovenščina ni deželni jezik. Enakopravnost in enakovrednost ne moremo doseči z izvedbo nekaj besedil in zapetih pesmi v slovenskem jeziku na ta dan.

Zakaj se torej študentski klubi ne mislimo udeležiti praznovanja 10. oktobra?

Ker ta dan mnogim še vedno predstavlja jasen namen združitve nemške zavesti in miselnosti.

Ker ta praznik le pogloblja vrzel in razdvojenost med dvo- ter enojezičnimi.

Ker na ta dan prihaja do podoživljanja rasizma in šovinizma.

Ker je ta dan v zgodovini in tudi sedanjosti za mnoge zapisan kot protislovenski praznik.

Ker ga iz zgodovinskih razlogov ne moremo ločiti od nacionalsocializma.

Ker se je s tem praznikom zanikalo obstoj koroških Slovenk in koroških Slovencev.

Ob 100. obletnici plebiscita bi še radi prikazali ravnanje države Avstrije in dežele Koroške do koroških Slovenk in koroških Slovencev, odkar smo postali manjšina. Naše zajamčene pravice imamo zapisane tako v senžermenski mirovni pogodbi, kakor tudi v 7. členu državne pogodbe. Pred plebiscitom je provizorična dežela Koroška zapisala sledeči sporazum:

»Sie erklärt daher im Bewusstsein der verantwortungsvollen Stunde namens der von ihr vertretenen Bevölkerung, dass sie den slowenischen Landsleuten ihre sprachliche und nationale Eigenart jetzt und alle Zeit wahren will und dass sie deren geistigem und wirtschaftlichem Aufblühen dieselbe Fürsorge angedeihen lassen wird, wie den deutschen Bewohnern des Landes. Eine genaue Ausarbeitung dieser Grundsätze wird nach durchgeführter Wiedervereinigung mit den Vertretern der Kärntner Slowenen vereinbart werden.«

100 let slovenske manjšine na Koroškem nam je prineslo zmanjšanje števila koroških Slovenk in koroških Slovencev na 20% tedanjega prebivalstva. Dragi predstavniki, drage predstavnice, politiki in političarke, zastopniki in zastopnice, civilna družba. Pojasnite nam, kaj naj praznujemo? Vse, kar imamo danes, so si naše prednice in naši predniki sami izborili in izborile, saj jim ni bilo nič podarjeno. Kdaj bosta Koroška in Avstrija spoznali, da dobro sožitje, enakopravnost in enakovrednost ljudi ne pomenijo le kompromisov na račun manjšine, ki je na koncu skoraj zdesetkana? Kdaj se bo

spoznalo, da so manjšinske pravice del demokratične države? Da so manjšinske pravice tudi človekove pravice!

Klub slovenskih študentk in študentov na Koroškem (KSŠŠK)

Klub slovenskih študentk in študentov v Gradcu (KSŠŠG)

Klub slovenskih študentk in študentov na Dunaju (KSŠŠD)